

Piotr Banasiak

Medale paraolimpijskie

KOLEKCJE
MUZEUM SPORTU I TURYSTYKI W WARSZAWIE

Piotr Banasiak

Medale paraolimpijskie

w zbiorach Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie

Warszawa 2020

Kolekcje Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie

Redaktor serii: Marzena Jaworska

Redakcja i korekta: Małgorzata Izdebska-Młot

Tłumaczenie na język angielski: Marta Marek

Projekt graficzny, skład i łamanie, fotografie: Maciej Przybyszewski

© Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie 2020

ISBN: 978-83-948745-5-1

Nakład: 300 egz.

Druk i oprawa:

MATRIX-DRUK Sp. z o.o. Sp.k.

ul. Okulickiego 7/9, 05-500 Piaseczno

Spis treści

Wstęp	5
Osoby niepełnosprawne uprawiają sport	5
Światowe Igrzyska Olimpijskie Głuchych	6
Olimpiady Specjalne	6
Ruch paraolimpijski	7
Źródłosłów – Igrzyska Paraolimpijskie	10
Jak powstał Międzynarodowy Komitet Paraolimpijski	10
Jak powstał Polski Komitet Paraolimpijski	11
Igrzyska Paraolimpijskie	12
Polacy na Igrzyskach Paraolimpijskich	15
Od Międzynarodowych Zawodów Stoke Mandeville do Igrzysk Paraolimpijskich. Historia odcisnięta w medalach	16
Medale paraolimpijskie	19
Małgorzata Adamik-Okupniak	21
Jadwiga Polasik	27
Dariusz Pender	38
Katarzyna Rogowiec	42
Tomasz Rębisz	45
VII Zimowe Igrzyska Paraolimpijskie Nagano 1998	49
Podsumowanie	51
Streszczenie	55
Abstract	55
Bibliografia	56

Wstęp

Osoby niepełnosprawne uprawiają sport

Sport osób niepełnosprawnych w formie instytucjonalnej rozwijać się zaczął dopiero w pierwszej połowie XX wieku. Już u zarania tego ruchu pojawiły się podziały determinowane rodzajem dysfunkcji poszczególnych zawodników. Z czasem wyodrębniły się trzy podstawowe gałęzie sportu niepełnosprawnych, skupiające następujące środowiska:

- głuchoniemych i niedosłyszących,
- niepełnosprawnych fizycznie, niewidomych i niedowidzących,
- niepełnosprawnych intelektualnie.

Każda z tych grup ma inną historię, a co za tym idzie, odrębną strukturę organizacyjną i filozofię podejścia do sportu. Łączy je natomiast nie tylko dążenie do rozwoju wyczynowego zawodników, lecz także szeroko pojęta idea rehabilitacji poprzez sport i niwelowanie barier dzielących osoby niepełnosprawne od ogółu społeczeństwa. Najbardziej widocznym przejawem tych dążeń jest rozwój ruchu promującego integracyjne zawody sportowe. Za jego spektakularny początek uważa się rok 1984, kiedy to na Igrzyskach XXIII Olimpiady w Los Angeles, w obecności 90 tysięcy widzów rozegrano, na zasadzie pokazu, wyścigi na wózkach inwalidzkich mężczyzn i kobiet na dystansie 800 m. Jak wykazuje praktyka, nawet osoby z poważnymi dysfunkcjami fizycznymi (amputacja kończyn), które korzystają z protez, będących najnowszymi zdobyczami techniki, są w stanie podjąć rywalizację z pełnosprawnymi zawodnikami. Nieraz wystarczy na stadionach tylko drobna modyfikacja, na przykład w postaci wizualnego sygnalizatora startu, aby osoby niesłyszące z powodzeniem mogły brać udział w konkurencjach biegowych. Przyszłość pokaże, czy tego typu zawody wzbudzą większe zainteresowanie kibiców i przyciągną zainteresowanie mediów.

Jeszcze jednym, bardzo ważnym czynnikiem łączącym różne gałęzie sportu osób niepełnosprawnych, jest idea igrzysk olimpijskich. Sprowadza się to do przeniesienia przez federacje nie tylko struktury organizacyjnej zawodów, ale również wypracowanego przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski ceremoniału. Szczególnie ta ostatnia kwestia powodowała w przeszłości wiele kontrowersji i sporów.

Światowe Igrzyska Olimpijskie Głuchych

Inicjatorem tych zawodów był francuski działacz społeczny, cierpiący na dysfunkcję narządu słuchu – Eugene Rubens-Alcais (1884–1963). Będąc zapalonym rowerzystą uświadomił sobie, że sport może być doskonałym narzędziem w walce z wykluczeniem społecznym osób niepełnosprawnych. Wykorzystując fakt, że Paryż w 1924 r. był gospodarzem Igrzysk VIII Olimpiady (4 maja–27 lipca) postanowił dwa tygodnie po zakończeniu tej wielkiej imprezy zorganizować międzynarodowe zawody dla osób głuchoniemych. Dzięki jego zabiegom w dniach między 10 a 17 sierpnia na paryskich obiektach sportowych rywalizowało blisko 150 zawodników, reprezentujących 9 europejskich krajów. O randze tych zawodów świadczy fakt, że w ich komitecie honorowym zasiadł nowo wybrany prezydent Francji Gaston Doumergue (1863–1937). Swoją rolę w tej imprezie zaznaczyła polska ekipa zdobywając srebrny medal w sztafecie męskiej (4 x 400 m), co pozwoliło zająć jej w klasyfikacji drużynowej szóste miejsce.

Letnie Światowe Igrzyska Olimpijskie Głuchych rozgrywane są, počawszy od 1949 r. (Kopenhaga – VI edycja imprezy), regularnie w cyklu czteroletnim. Od 1949 r. organizuje się także zimowe Światowe Igrzyska Olimpijskie Głuchych, zaś od 1955 r. (Oberammergau – III edycja imprezy) mają one również regularny cykl czteroletni.

Olimpiady Specjalne

Igrzyska dla zawodników z dysfunkcją intelektualną zorganizowane zostały po raz pierwszy w Stanach Zjednoczonych w lipcu 1968 r. Ich pomysłodawczynią była działaczka społeczna Eunice Kennedy Shriver (1921–2009), siostra trzydziestego piątego prezydenta Stanów Zjednoczonych Johna F. Kennedy’ego (1917–1963), zaś inspiracją dla jej wszystkich poczynań była siostra Rosemary Kennedy (1918–2005), która była osobą niepełnosprawną. W inauguracyjnych zawodach w Chicago wystartowało ponad 1 000 sportowców (głównie dzieci i młodzież) z USA i Kanady.

Letnie Igrzyska dla osób z dysfunkcją intelektualną rozgrywane są počawszy od 1968 r. w cyklu dwuletnim. Od 1977 r. (Steamboat Strings – stan Kolorado) organizowane są również zawody zimowe, ale już w cyklu czteroletnim.

Małgorzata Adamik-Okupniak

(ur. Wadowice, 8 listopada 1959 r. – zm. Wrocław, 27 października 2003 r.)

Pływanie zaczęło się późno, w czternastym roku życia. Na małym basenie w Busku-Zdroju bała się wejść do wody, chociaż bardzo chciała nauczyć się pływać. Posłuchała jednak rozkazu magistra Czesława Piskorza i oderwała ręce od poręczy¹.

Dyscyplina: pływanie

Kluby sportowe:

- Zrzeszenie Sportu i Rehabilitacji „Start” Kielce

Trener: Alicja Kozłowska

- Wojewódzkie Zrzeszenie Sportowe Niepełnosprawnych „Start” Wrocław

Trenerzy: Jan Chryczyk, Marek Sroczyński

Dysfunkcja aparatu ruchu (porażenie nogi po chorobie Heinego-Medina)

Starty w Igrzyskach Paraolimpijskich

Arnhem 1980

50 m stylem grzbietowym:	złoty medal
100 m stylem dowolnym:	brązowy medal
25 m stylem motylkowym:	brązowy medal
sztafeta 3 x 50 m stylem zmiennym:	złoty medal
sztafeta 4 x 100 m stylem zmiennym:	złoty medal
sztafeta 4 x 50 m stylem dowolnym:	srebrny medal

Stoke Mandeville 1984

50 m stylem dowolnym:	złoty medal
200 m stylem dowolnym:	złoty medal
100 m stylem zmiennym:	złoty medal
50 m stylem grzbietowym:	srebrny medal
25 m stylem motylkowym:	srebrny medal

Seul 1988

100 m stylem klasycznym:	złoty medal
100 m stylem dowolnym:	brązowy medal
400 m stylem dowolnym:	brązowy medal
100 m stylem grzbietowym:	brązowy medal

¹ Witold Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000. Polscy medaliści olimpijscy i paraolimpijscy. Encyklopedia ilustrowana*, Warszawa 2000, s. 13.

Barcelona 1992

bez osiągnięć medalowych

Atlanta 1996

100 m stylem klasycznym:

200 m stylem zmiennym:

50 m stylem dowolnym:

Sydney 2000

bez osiągnięć medalowych

złoty medal

srebrny medal

brązowy medal

VIII Letnie Igrzyska Paraolimpijskie Seul 1988

Medal brązowy

Awers

Rewers

Nr inw. 21977/1/M

Autor: Lee Yun Soo

Mennica: Korea Minting & Security Printing Corporation

Material: brąz; technika: bicie stemplem; średnica: 60 mm, waga: 112 g

Awers:

Maskotka VIII Letnich Igrzysk Paraolimpijskich – Gomdoori (Dwa misie przywiązane do siebie łapami. Jeden z nich trzyma pałeczkę sztafetową. Symbolizują zdolność do przewyciężenia przeciwności poprzez współpracę).

Napisy: w języku angielskim – 8TH PARALYMPIC GAMES SEOUL 1988 i alfabetem Braille'a – 88 Seoul Korea

Rewers:

Logotyp VIII Igrzysk Paraolimpijskich, a w latach 1989–1994 Międzynarodowego Komitetu Paraolimpijskiego (ang. International Paralympic Committee, IPC). Nawiązuje on do tradycyjnego koreańskiego znaku – teageuk, który jest symbolem równowagi wszechświata. Występuje między innymi na flagie Korei Południowej. W ujęciu paraolimpijskim znak teageuk jest przepołowiony eliptycznie, pięciokrotnie powielony i umieszczony na płaszczyźnie w układzie kół olimpijskich.

Gałązka oliwna – symbol zwycięstwa.

Stadion Olimpijski w Seulu (Jamsil Olympic Stadium) wzniesiony w 1984 r., mogący pomieścić 100 tysięcy widzów – główna arena Igrzysk XXIV Olimpiady i VIII Igrzysk Paraolimpijskich.

Napis w języku angielskim: 88 SEOUL PARALYMPIC

Rant: gładki

Zaczep: wkręcany do rantu medalu – brak

Wstążka: brak

Historia zdobycia medalu

W finale pływania na 400 m stylem dowolnym wystartowały cztery zawodniczki:

Małgorzata Adamik (Polska)

Esther Eroles (Hiszpania)

Lena-Maire Hagman (Szwecja)

Ana Peiro (Hiszpania)

Małgorzata Adamik uplasowała się na trzecim miejscu.

Medalistki:

Złoty medal: Ana Peiro (Hiszpania) 5:55:92

Srebrny medal: Esther Eroles (Hiszpania) 6:04:00

Braźowy medal: Małgorzata Adamik (Polska) 6:44:51